RAMSES

Bitva u Kadeše

CHRISTIAN JACQ

KLOKAN

edice

Copyright © Éditions Robert Laffont, S. A., Paris, 1996
Translation © Dagmar Slavíkovská, 1997
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z francouzského originálu RamsÈs: LA BATAILLE DE KADESH
přeložila Dagmar Slavíkovská
Redakční úprava Lukáš Foldyna
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 1997
shop@alpress.cz
Vydání druhé, 2020

ISBN 978-80-7633-306-2

1

Daniův kůň cválal po rozpálené stezce vedoucí do Lvího sídla, jihosyrského městysu, založeného proslulým faraónem Setchim. Danio, Egypťan po otci a Syřan po matce, si zvolil počestné povolání poštovního zaměstnance a specializoval se na doručování spěšných zpráv. Egyptská vláda mu dala koně, potraviny a oděv. Měl také služební domek v Sile, severovýchodním pohraničním městě, a přespával zdarma na poštovních stanicích. Zkrátka, žil si dobře: neustále na cestách a se spoustou příležitostí k setkáním s krotkými Syřankami, které ovšem občas zatoužily po sňatku s úředníkem. Jestliže milostný vztah začal být příliš vážný, vzal mladý muž okamžitě nohy na ramena.

Danio nesnášel žádná pouta, byť to byla náruč oddané milenky. Nebylo nic krásnějšího než uhánět po prašných cestách do širých dálek.

U svých nadřízených byl dobře zapsán pro svoji metodickou pečlivost. Od samého začátku své kariéry neztratil jediný dopis a často pracoval déle, než měl stanoveno, jen aby uspokojil spěchajícího odesilatele. Roznášet poštu co možno nejrychleji považoval za své poslání.

Od Ramsesova nástupu po smrti Setchiho se Danio jako mnoho jiných Egypťanů obával, že se mladý faraón projeví jako velký válečník a potáhne se svou armádou dobývat Asii, aby z Egypta učinil centrum obrovské říše. Za první čtyři roky své vlády však prudký a bouřlivý Ramses zvětšil chrám v Luxoru, dokončil mohutný sloupový sál v Karnaku, zahájil výstavbu svého Chrámu miliónů let na západním thébském břehu a postavil v deltě nové hlavní město Per-Ramses. Pokračoval v zahraniční politice svého otce, spočívající

v zachovávání paktu o neútočení s Chetity, nejobávanějšími anatolskými válečníky. Zdálo se, že i Chetité se vzdali úmyslu zaútočit na Egypt a respektují jeho protektorát nad jižní Sýrií.

Pokud by vojenská korespondence mezi Per-Ramsesem a opevněními na Horově cestě nenarostla do nezvyklých rozměrů, byla by pošťákova budoucnost růžová.

Danio zpovídal nadřízené a vyptával se důstojníků. Nikdo nic nevěděl, ale hovořilo se o problémech v severní Sýrii, a dokonce i v provincii Amurru, která spadala pod egyptský vliv.

Bylo zřejmé, že pošta, kterou Danio převážel, měla za cíl připravit velitele pevností Horovy cesty, severovýchodní linie opevnění, aby uvedli své jednotky do pohotovosti.

Díky Setchiho rozhodným akcím vytvářely Kanaán, Amurru a jižní Sýrie nárazníkovou oblast chránící Egypt před náhlou invazí. Bylo samozřejmě nezbytné neustále dohlížet na panovníky těchto neklidných oblastí a často je přivádět k rozumu. Občasné pokusy o zradu, které se opakovaly při každé změně ročního období, rychle a spolehlivě uklidňovalo núbijské zlato. K dalším účinným prostředkům pro zachování míru patřila také stálá přítomnost egyptských oddílů a vojenské přehlídky o velkých svátcích, jako například na konci žní.

Pevnosti Horovy cesty v minulosti opakovaně uzavřely své brány a zabránily každému cizinci v překročení hranice. Chetité na ně nikdy nezaútočili a obavy z tvrdých bojů se rozplynuly.

Danio proto zůstával optimistou. Chetité znali sílu egyptské armády, Egypťané se obávali násilí a krutosti Anatolijců. Vyhnout se přímému konfliktu, zůstat na svých pozicích a omezit se na slovní útoky bylo proto v zájmu obou zemí.

Ramses, který se pustil do velkých staveb, neměl v úmyslu vyprovokovat střetnutí.

Danio projel cvalem kolem stély vyznačující zemědělskou oblast náležející Lvímu sídlu. Náhle koně zarazil a vrátil se zpět. Upoutala ho neobvyklá věc.

Před stélou seskočil na zem a rozhořčeně se ujistil, že její oblouk je poškozen a několik hieroglyfů vytlučeno kladivem. Magický nápis se tak stal nečitelným a Lví sídlo už neochraňoval. Pachatel bude přísně potrestán. Poškození živého kamene podléhá trestu smrti.

Posel se beze vší pochyby stal prvním svědkem vandalského činu a okamžitě ho bude hlásit vojenskému veliteli oblasti. Jakmile se velitel o katastrofě dozví, napíše hlášení k rukám faraóna.

Okolo Lvího sídla se táhla cihlová hradební zeď. Z obou stran přístupové brány ležely sfingy. Posel opět znehybněl úžasem: větší část hradeb byla zničena, obě sfingy byly převrácené a povalovaly se stranou.

Lví sídlo bylo přepadeno.

Z městečka se neozýval žádný zvuk. Obvykle tu bylo rušno: cvičení pěšáků, výcvik jezdců, živé diskuse u fontány na hlavním náměstí, křik dětí, hýkání oslů… Neobvyklé ticho sevřelo Daniovi hrdlo. Vyschlo mu v ústech. Otevřel kožený vak s vodou a zhluboka se napil.

Zvědavost nakonec zvítězila nad strachem. Měl by se vrátit a upozornit nejbližší vojenskou garnizónu, ale chtěl vědět, co se stalo. Téměř všechny osadníky tady znal, velitelem počínaje, hostinským konče. Někteří patřili k jeho dobrým přátelům.

Kůň zaržál a vzepjal se. Danio ho popleskal po šíji, aby ho uklidnil. Zvíře se však nechtělo hnout z místa.

Danio tedy vkročil do ztichlého městečka pěšky.

Obilní sýpky byly vyrabované, nádoby rozbité. Ze zásob potravin a pití nezbylo nic.

Dvoupatrové domky se změnily v trosky. Útočníkům, posedlým ničivou zuřivostí, neunikl ani jediný, nebyl ušetřen ani dům velitele.

Nezůstala stát jediná zeď malého chrámu. Socha božstva byla rozbitá na kusy a zbavená hlavy.

A stále to tísnivé, hluboké ticho.

Ve studni byly naházené zdechliny oslů. Na hlavním náměstí byly stopy po spáleném nábytku a papyrech.

Zápach.

Lepkavý, ostrý, odporný zápach, který mu vnikal do nosu a táhl ho k řeznictví na severním okraji sídliště ve stínu krytého sloupořadí. Tam se vždy čtvrtil poražený dobytek a kusy masa se vařily ve velkých kotlích, rožnila se drůbež. Hlučné a živé místo, kde Danio rád obědval, jakmile dokončil roznášení pošty.

Pohled na ně mu vyrazil dech.

Byli tu všichni: vojáci, obchodníci, řemeslníci, starci, ženy, děti, nemluvňata. Všichni zavražděni, naházeni jeden přes druhého. Velitel byl naražen na kůl, všichni tři důstojníci odloučené jednotky oběšeni na trámu podepírajícím střechu řeznictví.

Na dřevěném sloupu byl nápis chetitským písmem: *Vítězství armády mocného panovníka Chetitů Muwattaliho. Takto zahynou všichni jeho nepřátelé.*

Chetité… Jak bylo jejich zvykem, provedli neobyčejně krutý přepad, neušetřili jediného ze svých protivníků. Tentokrát však opustili zónu svého vlivu a zaútočili nedaleko severovýchodní egyptské hranice.

Pošťáka zachvátil panický strach. Co kdyby se chetitské komando ještě potloukalo po okolí?

Couvl, neschopen odtrhnout zrak od hrůzné podívané. Jak je možné být tak krutý? Zmasakrovat takovým způsobem lidské bytosti a nechat je bez pohřbu!

Vrhl se k bráně se sfingami. Tváře mu hořely.

Jeho kůň zmizel.

Úzkostně pátral po obzoru a bál se, že uvidí chetitské vojáky. Náhle se na úpatí kopce objevil oblak prachu.

Vozy… Vozy, které mířily k němu!

Šílený strachem se rozběhl, co mu dech stačil.

2

Per-Ramses, nové hlavní město Egypta, zbudované Ramsesem v srdci delty, už mělo více než sto tisíc obyvatel. Ovinuté dvěma nilskými rameny, Reovými vodami a vodami Avarisu, těšilo se příjemnému klimatu dokonce i v létě. Protínaly ho četné kanály, umělé jezero umožňovalo projížďky na loďkách, rybníky poskytovaly milovníkům lovu ryb na udici pěkné úlovky.

Město bylo zásobováno všemožnými potravinami z bohatého okolního venkova a díky všudypřítomným modře polévaným taškám, které se nádherně leskly na průčelích domů, se mu říkalo „tyrkysové město".

Bylo to skutečně zvláštní město: spojovalo klidný a harmonický svět s vojenským centrem, představovaným čtyřmi velkými kasárnami a zbrojní manufakturou, postavenou nedaleko paláce. Dělníci tu pracovali dnem i nocí už několik měsíců a vyráběli vozy, brnění, meče, kopí, štíty a hroty šípů. Uprostřed fabriky se nacházela rozsáhlá tavírna s dílnou pro práci s bronzem.

Z manufaktury právě vyjel jeden válečný vůz, pevný a zároveň lehký. Byl už na rampě vedoucí na velké sloupové nádvoří, kde se hromadila vozidla stejného typu, když truhláře zkoumajícího hotový výrobek poklepal po rameni jeho mistr.

„Tam, dole u rampy… To je on!"

„On?"

Řemeslník se ohlédl.

Ano, byl to skutečně on, faraón, pán Horního a Dolního Egypta, Syn světla, Ramses.

Šestadvacetiletý následník Setchiho vládl už čtyři roky a těšil se lásce a obdivu všeho lidu. Jeho atletická postava,

vysoká přes metr osmdesát, oválný obličej, korunovaný nádhernou hřívou barvy benátského zlata, vysoké a široké čelo, výrazné obočí, dlouhý, mírně zahnutý nos, jemně tvarované uši, plné rty, výrazné čelisti a zářivý, pronikavý pohled nenechávaly nikoho na pochybách o jeho nadpřirozené síle.

Otec, slavný faraón Setchi, se dlouho věnoval jeho výchově, podroboval ho tvrdým zkouškám a zasvěcoval do tajů královského řemesla. Ramses po něm zdědil podmanivou sílu osobnosti. Ani nemusel být oblečen do obřadního šatu, už pouhá jeho přítomnost vzbuzovala respekt.

Král vystoupil na rampu a prohlížel si vůz. Dílovedoucí a truhlář ztuhli v obavách před jeho soudem. Skutečnost, že panovník navštívil osobně a neočekávaně jejich manufakturu, dokazovala, jaký význam přikládá jakosti vyráběných zbraní.

Ramses se nespokojil povrchní prohlídkou. Zkoumal každou dřevěnou součást, ohmatal oj, ujistil se o pevnosti kol.

„Krásná práce," řekl nakonec, „ale bude třeba ověřit, jak se bude ten vůz chovat v terénu."

„S tím se počítá, Veličenstvo," vysvětloval dílovedoucí. „V případě poruchy udá vozataj vadnou součást a my provedeme okamžitou opravu."

„Jsou poruchy časté?"

„Ne, Veličenstvo, a dílna jich využívá při nápravě omylů a zkvalitňování materiálů."

„Držte se tak dál."

„Veličenstvo… Můžu vám položit jednu otázku?"

„Poslouchám tě."

„Válka… už bude brzy?"

„Bojíš se jí?"

„Vyrábíme zbraně, ale konfliktu se bojíme. Kolik Egypťanů zemře, z kolika žen se stanou vdovy, kolik dětí zůstane bez otce? Ať nás bohové chrání před takovým zlem!"

„Kéž by tě slyšeli! Ale co uděláme, když bude Egypt ohrožen?"

Dílovedoucí sklopil hlavu.

„Egypt je naší matkou, naší minulostí i budoucností," pokračoval Ramses. „Dává nám všecko, co potřebujeme, a my se mu odvděčíme sobectvím a zbabělostí?"

„Ale my chceme žít, Veličenstvo!"

„Bude-li to nutné, faraón položí za Egypt svůj život. A teď se dej v pokoji do práce, mistře."

Jak bylo jeho hlavní město radostné! Per-Ramses byl uskutečněným snem, úsměvem štěstí, den za dnem ještě posilovaným. Bývalé sídlo Avaris, prokleté středisko asijských uchvatitelů, bylo proměněno v překrásné a elegantní město, kde akácie a sykomory štědře poskytovaly stín bohatým i chudým.

Král miloval procházky po okolním venkově, hýřícím zelení a protkávaném stezkami, vroubenými květinami, a kanály, jež vybízely ke koupání. Rád si pochutnal na medovém jablku, ocenil sladkou cibulku a prošel se olivovým hájem, vdechoval vůni zahrad. Panovníkova procházka končívala u stále živějšího vnitřního přístavu obklopeného sklady, v nichž se hromadilo bohatství města, vzácné kovy a dřeva i zásoby obilí.

V posledních týdnech se ovšem Ramses netoulal ani po venkově, ani po ulicích svého tyrkysového města, ale většinu času trávil v kasárnách ve společnosti vysokých důstojníků, vojáků od vozatajstva i pěchoty, spokojených s ubytovacími podmínkami v nových prostorách.

Vojáci z povolání, mezi nimiž značnou část představovali žoldnéři, byli potěšeni svým platem i stravou. Mnozí si ovšem stěžovali na náročný výcvik a litovali, že se před několika lety, kdy se mír zdál ještě pevný, nechali naverbovat. Přechod od cvičení, byť namáhavého, k utkání s Chetity nikoho neuváděl v nadšení, dokonce ani ostřílené profesionály. Všechny děsila krutost dosud neporažených anatolských válečníků.

Ramses cítil, jak myšlení vojáků stále silněji poznamenává strach, a pokoušel se proti tomuto zlu bojovat opakovanými návštěvami všech kasáren a osobní účastí na nejrůznějších cvičných manévrech. Král musel vystupovat rozvážně a udržovat v oddílech důvěru, i když jeho duše byla zmítána neklidem.

Jak se cítit šťastný ve městě, odkud utekl Mojžíš, jeho přítel z dětství, který tu v čele hebrejských cihlářů vystavěl palác, vily i všechny ostatní domy? Jistě, Mojžíš byl obviněn z vraždy Egypťana Saryho, králova švagra. Ramses ale nepřestával o jeho vině pochybovat, protože Sary, jeho bývalý učitel, měl křivý charakter a vůči podřízeným dělníkům se choval hanebným způsobem. Nebyl Mojžíš vyštván nějakou shodou nepříznivých okolností?

Pokud nepřemýšlel o svém zmizelém a dosud pohřešovaném příteli, trávil král dlouhé hodiny ve společnosti svého staršího bratra Šenara, ministra zahraničních věcí, a Aši, šéfa rozvědky. Šenar udělal kdysi vše, aby svému mladšímu bratru zabránil stát se faraónem, ale jeho prohra mu zřejmě vrátila rozum a svou novou roli bral vážně. Pokud jde o Ašu, inteligentního a skvělého diplomata, byl jedním z Ramsesových a Mojžíšových univerzitních spolužáků a měl plnou královu důvěru.

Všichni tři denně studovali zprávy přicházející ze Sýrie a pokoušeli se jasnozřivě odhadnout situaci.

Do jaké míry bude moci Egypt tolerovat postup Chetitů?

Ramses nespouštěl oči z velké mapy Blízkého východu a Asie, rozložené na pracovním stole. Na severu království Chetitů se svým hlavním městem Chattušaš v srdci anatolské plošiny. Jižněji pak obrovská Sýrie s řekou Orontem, rozkládající se podél Středozemního moře. Největší opevněné místo v zemi – Kadeš pod kontrolou Chetitů. Na jihu potom provincie Amurru a přístavy Byblos, Týr a Sidon v egyptské zóně vlivu a pak Kanaán, jehož knížata byla rovněž věrna faraónovi.

Per-Ramses, hlavní město Egypta, dělilo od Chattušaše, sídla chetitského panovníka Muwattaliho, osm set kilome-

trů. Zdálo se, že vzhledem k rozlehlému území mezi severovýchodní hranicí Egypta a střední Sýrií jsou Dolní i Horní země v bezpečí před každým pokusem o invazi.

Chetité se však nespokojili s dohodou, ke které je přiměl Setchi. Opustili vymezené území a učinili průlom směrem k Damašku, hlavnímu městu Sýrie.

Takové bylo aspoň přesvědčení Aši, založené na hlášeních jeho zpravodajských agentů. Ramses ovšem vyžadoval jistotu, než se postaví do čela vojska s cílem zatlačit útočníka k severu. Šenar ani Aša se neodvažovali vyslovit jednoznačné mínění. Bylo tedy na faraónovi, a výhradně na něm, aby zvážil své rozhodnutí a jednal.

Vznětlivý Ramses měl chuť zaútočit okamžitě, jakmile se o chetitských výbojích dozvěděl. Příprava jeho oddílů, z podstatné části přestěhovaných do Per-Ramsesu z Memfidy, však ještě vyžadovala několik týdnů, ne-li měsíců. Tato lhůta, kterou král snášel s jistou netrpělivostí, snad nakonec zamezila zbytečnému konfliktu: už deset dní nepřišlo ze střední Asie žádné poplašné hlášení.

Ramses zamířil k palácové voliéře, kde byli ve stínu sykomor hýčkáni kolibříci, sojky, sýkorky, dudci, čejky a spousta dalších ptáků, těšících se chládku v blízkosti osvěžujících bazénků, pokrytých modrými lotosy.

Byl přesvědčen, že ji najde právě zde, jak vyluzuje ze své loutny tóny nějaké staré melodie.

Nefertari, velká královská manželka, jeho sladká láska, byla jedinou ženou, která mu naplňovala srdce. I když nebyla urozeného původu, byla krásnější než všechny palácové krásky a její hlas, sladký jako med, nepronášel nikdy zbytečná slova.

V útlém mládí toužila Nefertari věnovat se meditacím a stát se kněžkou v nějakém provinčním chrámu, ale princ Ramses se do ní hluboce zamiloval. Jeden ani druhý se nenadáli, že se stanou královským párem a bude na nich záviset osud Egypta.

Nefertari si získala celý dvůr svými zářivě černými vlasy, modrozelenýma očima, mírností a sklonem k rozjímání. Pomáhala taktně a účinně svému královskému choti a podařilo se jí naplnit zázrak harmonického spojení královny a manželky.

Meritamon, dcera, kterou králi porodila, se jí podobala. Nefertari už nemohla mít další děti, ale zdálo se, že toto trápení po ní sklouzlo jako jarní vánek. Láska, kterou s Ramsesem budovali už osm let, jí připadala jako jeden z pramenů štěstí pro celý Egypt.

Ramses ji chvíli pozoroval, aniž ho mohla uvidět. Povídala si s dudkem, který poletoval okolo ní, občas zazpíval a nakonec usedl na královnino zápěstí.

„Jsi tady se mnou, že?“

Jako obvykle vycítila jeho přítomnost. Přistoupil k ní.

„Dnes jsou ptáci nervózní,“ poznamenala královna. „Bude bouřka.“

„Co se povídá po paláci?“

„Lidé jsou vyplašeni, žertují o zbabělosti nepřítele, vychvalují sílu našich zbraní, oznamují budoucí sňatky, líčí na případné povýšení.“

„A co se povídá o králi?“

„Že se stále víc podobá svému otci a že dokáže ochránit zemi před neštěstím.“

„Kdyby jen dvořané říkali pravdu…“

Ramses vzal Nefertari do náručí a ona opřela hlavu o jeho rameno.

„Špatné zprávy?“

„Zdá se, že je klid.“

„Chetitské nájezdy skončily?“

„Aša nedostal žádné poplašné hlášení.“

„Jsme připraveni bojovat?“

„Nikdo z našich vojáků se nehrne do střetu s anatolskými válečníky. Veteráni soudí, že nemáme žádnou šanci je porazit.“

„Je to i tvůj názor?“

„Vést válku takového rozsahu vyžaduje zkušenosti, které nemám. I můj otec odmítl pustit se do tak riskantního dobrodružství.“

„Jestliže Chetité změnili své chování, pak je to tím, že věří ve vítězství na dosah ruky. V minulosti bojovaly egyptské královny ze všech sil, aby udržely nezávislost své země. I když mi násilí nahání hrůzu, budu ti v případě nevyhnutelného boje stát vždycky po boku.“

Náhle voliéra ožila tisícem zvuků.

Dudek vylétl na nejvyšší větev sykomory, ostatní ptáci se rozprskli na všechny strany.

Ramses a Nefertari pohlédli vzhůru a spatřili poštovního holuba, vyčerpaného, jako kdyby marně hledal svůj cíl. Král natáhl ruku a holub k němu slétl.

K pravé nožce měl připevněn malý papyrový svitek, dlouhý několik centimetrů. Text, podepsaný vojenským písařem, byl napsán drobnými, ale čitelnými hieroglyfy.

Jak ho Ramses pročítal, měl pocit, že mu do těla proniká meč.

„Mělas pravdu, že přijde bouřka,“ řekl své ženě. „Právě vypukla…“

3

Velký audienční sál v Per-Ramsesu byl skvostný. Přicházelo se k němu po majestátním schodišti, zdobeném postavami pokořených nepřátel. Ztělesňovaly neustále se obnovující síly zla, které jen faraón mohl podrobit bohyni Maat, zákonu harmonie, jejímž živoucím obličejem byla královna.

Okolo vstupních dveří byla na bílém podkladu modře namalována korunovační jména krále, umístěná v oválných kartuších, připomínajících svou formou kosmos, království faraóna, syna Stvořitele a jeho představitele na zemi. Kdo překročil práh Ramsesova sídla, byl uchvácen jeho krásou.

Podlaha byla pokryta polévanými keramickými dlaždicemi, vytvářejícími obrazy bazénů a rozkvetlých zahrad. Byla tam kachna na modrozeleném rybníce, ryba proplouvající mezi bílými lotosy. Bledá zeleň, temně červená, světlá modř, zlatavá žluť a lomená bílá oživovaly na stěnách kouzelný svět ptáků, hnízdících a dovádějících v mokřinách. Zrak byl uchvácen květinovými vlysy s lotosy, vlčími máky, rohatci, kopretinami a chrpami.

Mistrovským dílem tohoto sálu, který opěvoval dokonalost přírody, byl obličej mladé ženy rozjímající u záhonu růží. Podobnost s Nefertari byla tak zřejmá, že nikdo nepochyboval o poctě, kterou vzdal tímto způsobem panovník své manželce.

Když Ramses vystoupil po schodech, jejichž poslední stupeň zdobil lev svírající v tlamě nepřítele z temnot, věnoval krátký pohled záhonu růží, dovážených z jižní Sýrie, egyptského protektorátu.

Veškerý shromážděný dvůr mlčel v napjatém očekávání.

Byli tu ministři i jejich náměstci, ceremoniáři, královští písaři, mágové a odborníci v posvátných vědách, vrchní obětníci, strážci státních tajemství, vysoce postavené dámy ve vládních funkcích a všichni ostatní, kterým povolil vstup žoviální, ale přepečlivý Romé, správce paláce.

Nebylo zvykem, aby Ramses svolal tak početné shromáždění, a obsah jeho projevu se velmi brzy rozšíří po celé zemi. Všichni tajili dech a obávali se oznámení nějakého neštěstí.

Král měl na hlavě dvojitou korunu, spojení červené a bílé, Dolního a Horního Egypta, symbol nezbytné jednoty země. Na hrudi měl sechem, žezlo symbolizující autoritu a faraónovu vládu nad životními silami.

„Chetitské komando zničilo Lví sídlo, vesnici založenou mým otcem. Anatolští barbaři zmasakrovali všechno obyvatelstvo, včetně žen, dětí a nemluvňat."

Ozval se šum rozhořčených hlasů. Žádný voják žádné armády na světě se nesměl dopustit něčeho takového.

„Tuto ohavnost objevil poštovní úředník," pokračoval král. „Zešílel hrůzou a byl přiveden jednou z našich hlídek, která mě o tom informovala. K těmto jatkám Chetité ještě připojili zničení místní svatyně a znesvěcení Setchiho stély."

Z masy dvořanů rozhořčeně vystoupil krásný stařec pověřený dohledem nad palácovými archivy a nesoucí titul „představený strážců státního tajemství" a uklonil se před faraónem.

„Veličenstvo, máme důkaz, že pachateli tohoto zločinu jsou skutečně Chetité?"

„Zde je jejich podpis: *Vítězství armády mocného panovníka Chetitů Muwattaliho. Takto zahynou všichni naši nepřátelé.* Zároveň vám sděluji, že knížata z Amurru a Palestiny se právě vzbouřila a podrobila se Chetitům. Egyptští usedlíci byli zabiti a ti, co přežili, se uchýlili do našich pevností."

„Ovšem pak, Veličenstvo, je to…"

„Válka."

Ramsesova pracovna byla prostorná a světlá. Okna, jejichž ostění bylo pokryto modrými a bílými čtvercovými kachlemi, králi umožňovala vychutnat každé roční období a nadechnout se vůní tisíce květů. Na pozlacených stolcích stály kytice lilií a dlouhý akáciový stůl sloužil k odkládání rozvinutých papyrových svitků. V rohu stála dioritová socha Setchiho, sedícího na trůnu s očima pozvednutýma k onomu světu.

Ramses svolal poradu nejbližších spolupracovníků. Byli tu pouze Ameni, přítel a oddaný osobní sekretář, starší bratr Šenar a Aša.

Ameni, ve svých čtyřiadvaceti letech téměř plešatý, s dlouhýma jemnýma rukama, malý a hubený, zasvětil celý svůj

život službě Ramsesovi. Se svou křehkou postavou nebyl schopen žádného sportu, ale byl neúnavný pracovník. Přebýval ve své pracovně dnem i nocí, spal jenom málo a zpracoval za hodinu více spisů než celá skupina jeho kvalifikovaných písařů za týden. Ameni, Ramsesův nosič opánků, by mohl zastávat kterékoliv ministerské místo, ale zůstával raději ve faraónově stínu.

„Mágové udělali všechno potřebné," oznámil. „Vyrobili voskové figurky Asiatů a Chetitů a hodili je do ohně. Kromě toho napsali jejich jména na vázy a poháry z pálené hlíny, které pak roztloukli. Doporučil jsem každý den stejný rituál, až do odchodu naší armády."

Šenar pokrčil rameny. Ramsesův starší bratr, podsaditý a obtloustlý, měl obličej kulatý jako měsíc a ducaté tváře, masité, poživačné rty, malá hnědá očka a úlisný hlas. Vous, který si nechával narůstat na znamení smutku po svém otci, si už oholil.

„Nespoléhejme se na kouzla," doporučil. „Jako ministr zahraničních věcí navrhuji, abychom odvolali naše vyslance v Sýrii, Amurru a Palestině. Jsou to břídilové, neschopní postřehnout pavoučí sítě, které před jejich očima splétali Chetité v našich protektorátech."

„Už se stalo," informoval Ameni.

„Aspoň se mi to mohlo říct," odsekl popuzeně Šenar.

„Už je to provedeno, a to je podstatné."

Ramses, lhostejný k těmto slovním výpadům, zabodl ukazováček na jedno místo na mapě, rozložené na akáciovém stole.

„Jsou v pohotovosti také posádky na severozápadní hranici?"

„Ano, Veličenstvo," odpověděl Aša. „Přes hranici se nedostane žádný Libyjec."

Aša, jedináček z bohaté šlechtické rodiny, byl pro svoji eleganci příkladem aristokrata a jeho rafinovaný oděv ukázkou módní vytříbenosti. Měl oválný jemný obličej, jiskrný, tro-

chu pohrdavý pohled, hovořil několika jazyky a odjakživa ho vzrušovaly mezinárodní vztahy.

„Naše hlídky kontrolují libyjský pobřežní pás i pouštní oblast na západ od delty. Naše pevnosti mají stav pohotovosti a zadržely by bez problémů každý útok. Ten ovšem není pravděpodobný. V tuto chvíli by žádný válečník nedokázal libyjské kmeny sdružit."

„Předpoklad, nebo jistota?"

„Jistota."

„Konečně nějaká uklidňující informace!"

„Je ovšem jediná, Veličenstvo. Moji agenti mi právě doručili volání o pomoc starostů z Megidda, cíle karavan, z Damašku a z fénických přístavů, kam směřují četné obchodní lodě. Chetitské výboje a destabilizace celé oblasti už teď narušují obchodní výměnu. Jestliže velmi rychle nezasáhneme, Chetité nás budou izolovat od našich partnerů a zničí je. Svět, který vybudoval Setchi a jeho předchůdci, se zhroutí."

„Myslíš si, Ašo, že si to neuvědomuji?"

„Uvědomuje si člověk nebezpečí smrti s dostatečnou silou, Veličenstvo?"

„Byly opravdu využity všechny diplomatické prostředky?" zeptal se Ameni.

„Obyvatelstvo celého jednoho městečka bylo zmasakrováno," připomněl Ramses. „Jakou diplomacii je možno po takové hrůze použít?"

„Válka bude mít za následek tisíce mrtvých."

„Ameni snad navrhuje kapitulaci?" zeptal se Šenar uštěpačně.

Osobní králův sekretář sevřel pěsti.

„Odvolejte svoji otázku, Šenare."

„Že byste se konečně byl schopen bít, Ameni?"

„To stačí," uťal jejich popichování Ramses. „Schovejte si svoji energii na obranu Egypta. Šenare, ty se stavíš za okamžitý a přímý vojenský zásah?"

„Nejsem si jist… Nebylo by lepší počkat a posílit naši obranu?“

„Zásobování není připraveno,“ doplnil Ameni. „Vydat se do bitvy jen s improvizovaným zabezpečením by nás dovedlo ke katastrofě.“

„Čím déle budeme váhat a vyčkávat, tím dále se rozšíří revolta v Kanaánu. Je ji třeba velmi rychle zarazit, aby se mezi námi a Chetity vytvořila nárazníková oblast. V opačném případě získají předsunutou základnu pro svoji invazi.“

„Faraón nesmí riskovat svůj život neuváženým způsobem,“ prohlásil popuzeně Ameni.

„Obviňuješ mě z lehkomyslnosti?“ zeptal se ledově Aša.

„Neznáš skutečný stav našich oddílů! Jejich vybavení je ještě nedostatečné, i když zbrojařská manufaktura pracuje na plný provoz.“

„Ať jsou naše potíže jakékoliv, je třeba neodkladně nastolit v našich protektorátech pořádek. Jedná se tam o přežití Egypta.“

Šenar se střežil zasáhout do diskuse mezi oběma přáteli. Ramses, který důvěřoval stejnou měrou Amenimu i Ašovi, pozorně naslouchal.

„Odejděte,“ nařídil nakonec.

Jakmile osaměl, zahleděl se král na slunce, tvůrce světla, z něhož vzešel.

Syn světla měl schopnost pozorovat tuto denní hvězdu přímo, aniž si spálil oči.

U každé bytosti si všímej především jejího ducha a v každém hledej to, co je jedinečné, doporučoval mu Setchi. Rozhodovat se ale budeš muset sám. Miluj Egypt víc než sebe sama a cesta se ti odhalí!

Ramses přemýšlel o slovech, která před chvilkou pronesli muži na poradě. Nerozhodný Šenar se hlavně nechtěl znelíbit. Ameni si přál, aby země dál fungovala především jako náboženská instituce, a odmítal vidět vnější realitu. Aša viděl situaci vcelku a nesnažil se zakrýt její vážnost.

Krále trápily ještě další starosti: dostal se Mojžíš do potíží? Aša byl pověřen, aby ho našel, ale nepřišel na žádnou stopu. Jeho informátoři zůstali němí. Jestliže se Hebrejci podařilo odejít z Egypta, zamířil buď do Libye, nebo směrem ke knížectvím Edomu a Moabu, nebo snad do Kanaánu či Sýrie. V období klidu by ho nakonec našli. V současné doby však bylo to, kde se skrývá, možné zjistit jen šťastnou náhodou – pokud byl Mojžíš vůbec naživu.

Ramses vyšel z paláce a zamířil do rezidence svých generálů. Jeho jedinou starostí se musí stát urychlení příprav armády.

4

Šenar zatáhl obě dřevěné závory na dveřích své pracovny na ministerstvu zahraničních věcí a pak vyhlédl z okna, aby se ujistil, že na vnitřním nádvoří nikdo není. Strážnému v předpokoji obezřetně nařídil, aby se vzdálil a hlídkoval až na konci chodby.

„Nikdo nás nemůže slyšet," řekl Ašovi.

„Nebylo by opatrnější setkat se jinde?"

„Musíme vzbudit dojem, že ve dne v noci pracujeme pro bezpečnost země. Ramses nařídil, aby úředníci, kteří nebudou přítomni bez závažného důvodu, byli okamžitě odvoláni. Jsme prostě ve válce, milý Ašo!"

„Ještě ne."

„Král se už rozhodl. To je zřejmé! Přesvědčil jste ho."

„V to doufám, ale buďme obezřetní. Ramses je někdy nepředvídatelný."

„Naše divadélko bylo skvělé. Můj bratr si myslel, že váhám a neodvažuju se jednoznačně vyjádřit ze strachu, že se mu znelíbím. A vy, naopak rázný a úsečný, jste můj nedosta-

tek energie ještě podtrhl. Jak by nás Ramses mohl podezírat ze spojenectví?“

Spokojený Šenar naplnil dva poháry bílým vínem z města Imau, proslaveného svými vinicemi.

Pracovna ministra zahraničních věcí nebyla na rozdíl od pracovny krále příkladem skromnosti: výplně židlí zdobené lotosy, dekorativní polštáře, konferenční stolky na bronzových podstavcích, zdi s malovanými sceneriemi lovu na ptáky v bažinách a zejména přímo záplava exotických váz z Libye, Sýrie, Babylonu, Kréty, Rhodu, Řecka a Asie. Byla to Šenarova vášeň. Za většinu těchto unikátních kousků draze zaplatil, ale jeho posedlost nemohla být nikdy ukojena. Těmito skvosty doslova zaplnil své vily v Thébách, Memfidě i Per-Ramsesu.

Vybudování nového hlavního města, které pociťoval jako další nesnesitelné Ramsesovo vítězství, bylo ovšem terno. Šenar se tak přiblížil k těm, kteří se ho rozhodli vynést k moci, k Chetitům, a také k výrobním střediskům oněch s ničím neporovnatelných váz. Dívat se na ně, hladit je a myslet na místa jejich původu mu poskytovalo nevýslovné potěšení.

„Ameni mi dělá starosti,“ prohlásil Aša. „Nepostrádá důvtip a…“

„Ameni je hlupák a slaboch, který vegetuje v Ramsesově stínu. Jeho otrocká poslušnost mu zakrývá oči a zacpává uši.“

„Kritizoval ovšem můj názor.“

„Ten písařík si myslí, že Egypt je jediný na světě, může se pěkně schovat za své pevnosti, zavřít hranice a zabránit tak každému nepříteli vniknout dovnitř. Jako zapřisáhlý odpůrce války je přesvědčen, že jedinou šanci na mír představuje, že se stáhneme do sebe. Střetnutí s vámi bylo tedy nevyhnutelné, ale poslouží nám.“

„Ameni je nejbližším Ramsesovým rádcem,“ namítl Aša.

„V době míru zajisté ano. Chetité nám ale vyhlásili válku a váš výklad byl zcela přesvědčivý. A zapomínáte na královnu matku Tuju a velkou královskou manželku Nefertari!“

„Myslíte snad, že jim se válka líbí?“

„Nenávidí ji, ale egyptské královny vždycky bojovaly ze všech sil, aby uchránily Obě země, a často přejímaly značnou iniciativu. Byly to právě velké vládkyně z Théb, které reorganizovaly armádu a přiměly ji k vyhnání hyksóských uchvatitelů z delty. Moje ctěná matka Tuja a ta kouzelnice Nefertari, která si podmanila celý dvůr, nebudou určitě výjimkami z pravidla a budou Ramsese podněcovat, aby přešel do útoku.“

„Kéž by byl váš optimismus oprávněný.“

Aša smočil rty ve víně, které uchovávalo chuť ovoce, a Šenar vyprázdnil svůj pohár naráz. I když jeho tunika a košile byly velmi drahé, Ašovu eleganci se mu dostihnout nedařilo.

„Ale on je oprávněný, příteli, věřte tomu, že je! Copak nejste velitelem naší špionážní sítě, jedním z Ramsesových přátel z dětství a jediný člověk, kterému naslouchá, jde-li o zahraniční politiku?“

Aša mlčky přikývl.

„Jsme už blízko cíle,“ pokračoval vzrušeně Šenar. „Buď bude Ramses zabit v bitvě, nebo bude poražen. Pak bude zneuctěn a nucen se vzdát vlády. V obou případech tu budu jedině já, kdo bude schopen vyjednávat s Chetity a zachránit Egypt před katastrofou.“

„Tento mír bude nutno vykoupit,“ poznamenal Aša.

„Na náš plán jsem nezapomněl. Knížata z Kanaánu a Amurru zahrnu zlatem, složím pohádkové dary vládci Chetitů a nebudu šetřit sliby neméně pohádkovými! Egypt bude možná na nějaký čas zchudlý, ale já budu vládnout. Na Ramsese se rychle zapomene. Hloupost a stádnost lidu, který dnes nenávidí, co včera zbožňoval, tuto zbraň budu umět využít!“

„Vzdal jste se myšlenky na obrovskou říši, která se bude rozkládat od středu Afriky až k anatolským plošinám?“

Šenar se zasnil.

„O tom jsem vám povídal, to je pravda, ale v oblasti obchodu… Když nastane zase mír, obnovíme obchodní pří-

stavy, rozšíříme cesty karavan a navážeme obchodní styky s Chetity. Pak bude Egypt pro mne příliš malý.“

„A co kdyby ta vaše říše fungovala i… v politickém slova smyslu?“

„Teď vám nerozumím.“

„Muwattali vládne Chetitům železnou rukou, ale na chattušašském dvoře bují intriky. Za pravděpodobné následníky jsou považovány dvě osoby: Uri-Tešup veřejně, Chattusil, kněz bohyně Ištar, tajně. Kdyby Muwattali v bitvě padl, ujal by se moci jeden nebo druhý. Oba muži se ovšem nenávidí a jejich stoupenci jsou ochotni navzájem se roztrhat.“

Šenar si pohladil bradu.

„Podle vás jde o víc než o obyčejné palácové půtky?“

„O mnohem víc. Chetitskému království hrozí rozklad.“

„Kdyby se rozpadlo na několik kusů, někdo šikovný by je mohl spojit… a připojit jejich území k egyptským provinciím. To by byla říše, Ašo, obrovská říše! Babylonie, Asýrie, Kypr, Rhodos, Řecko a severní území… by byly mými budoucími protektoráty!“

Mladý diplomat se usmál.

„Faraónové k tomu neměli dost ctižádosti, protože se starali jenom o štěstí a blahobyt Egypta. Vy máte jinou povahu, Šenare. A proto Ramses musí být tím či oním způsobem odstraněn.“

Šenar neměl pocit, že zrazuje. Kdyby Setchiho mysl neoslabila nemoc, byl by to on, jeho starší syn, kterému by přenechal svůj trůn. Šenar se stal obětí nespravedlnosti a bude bojovat, aby vydobyl zpět, co mu právem náleží.

Pohlédl pátravě na Ašu.

„Ramsesovi jste to samozřejmě všechno neříkal!“

„Pochopitelně, ale všechna hlášení, která prostřednictvím svým agentů dostávám, jsou v kterémkoliv okamžiku králi přístupna. Jsou zaregistrována a přidělena na toto ministerstvo. Žádné nemůže zmizet nebo být zničeno, aniž by to vzbudilo pozornost a podezření ze zpronevěry.“

„Prováděl Ramses už nějakou inspekci?“

„Zatím ne, ale jsme těsně před vypuknutím konfliktu. Musím si dát pozor a nevystavovat se žádné nenadálé kontrole.“

„Jak si s tím poradíte?“

„Opakuji znovu: žádné hlášení nechybí, žádné není upraveno.“

„V tom případě Ramses ví všecko!“

Aša lehce obkroužil prstem okraj alabastrové číše.

„Špionáž je obtížné umění, Šenare. Holý fakt je sice důležitý, ale jeho interpretace ještě víc. Moje role spočívá v tom, abych jednotlivé skutečnosti skládal dohromady a předložil králi jejich výklad. V současné situaci mi nemůže vyčítat ani změkčilost, ani nerozhodnost. Trval jsem na tom, aby co nejrychleji zorganizoval protiútok.“

„Hrajete vlastní hru, a ne Chetitů!“

„Posuzujete jenom holá fakta,“ odsekl Aša. „Stejně zareaguje i Ramses. Kdo by mu to mohl vyčítat?“

„Nerozumím vám.“

„Přeprava oddílů z Memfidy do Per-Ramsesu je spojena se spoustou zásobovacích problémů, které zdaleka nejsou vyřešeny. Když budeme Ramsese podněcovat ke spěchu, získáme první výhodu: nepřekonatelný handicap našich vojáků, protože jejich vybavení bude nedostatečné, a to jak co do jakosti, tak do množství.“

„A další výhody?“

„Samotný terén a obrovská zrada našich spojenců. Ramsesovi jsem ji nezatajil, ale nijak jsem nezdůrazňoval její hloubku. Divokost chetitských nájezdů a masakr ve Lvím sídle vzbudily u knížat z Kanaánu, Amurru a velitelů přístavů hrůzu. Setchi měl před chetitskými bojovníky respekt. To ovšem není Ramsesův případ a místní vladaři ze strachu, že teď jsou na řadě oni, přejdou pod ochranu Muwattaliho raději dobrovolně.“

„Jsou přesvědčeni, že Ramses jim nepřijde na pomoc, a rozhodli, že napadnou Egypt jako první, aby uspokojili svého nového pána, chetitského krále… Je to tak?“

„To je výklad faktů.“

„Ten váš je stejný?“

„Můj obsahuje ještě několik drobností navíc. Znamená mlčení některých našich pevností, že se jich už zmocnil nepřítel? Je-li tomu tak, střetne se Ramses s mnohem ostřejším odporem, než se předpokládalo. A navíc je pravděpodobné, že Chetité posílili vzbouřence značným množstvím vojáků.“

Šenar rozkošnicky našpulil rty.

„Úžasné budoucí překvapení pro egyptské oddíly! Ramses by mohl být poražen hned v první bitvě, ještě než se vůbec utká s Chetity!“

„Takový předpoklad nemůžeme vyloučit,“ usoudil Aša.

5

Na konci namáhavého dne odpočívala královna matka Tuja v zahradě. Na úsvitu vykonala obřad v kapli bohyně Hathor, ženského slunce, potom vybavila nějaké protokolární záležitosti, udělila slyšení pár ufňukaným dvořanům, na Ramsesovu žádost si promluvila s ministrem zemědělství a nakonec s Nefertari, velkou královskou manželkou.

Štíhlá, s přísnýma a pronikavýma očima tvaru mandlí, jemným rovným nosem a téměř hranatou bradou představovala Tuja nepopíratelnou autoritu vysoké morální úrovně. Nosila paruku ze stočených pramínků, která jí zakrývala uši a šíji, a dlouhé lněné šaty s nádherným vrapováním. Na krku měla šestiřadý ametystový náhrdelník, na zápěstích zlaté náramky. V kteroukoliv hodinu byla bezchybně upravena.

Setchi jí chyběl stále víc. Nepřítomnost zesnulého faraóna se stávala časem stále krutější a Tuja už toužila po posledním převozu, který by ji zavedl k jejímu choti.

Královští manželé jí ovšem působili nemálo radostí: Ramses byl skutečně velký vladař a Nefertari byla stvořena k tomu, aby se stala velkou královnou. Stejně jako Setchi a Tuja, i oni vášnivě milovali svoji zemi a obětovali by jí i svůj život, kdyby to bylo zapotřebí.

Když viděla přicházet Ramsese, věděla Tuja okamžitě, že dospěl k vážnému rozhodnutí. Král nabídl matce rámě a pak spolu kráčeli pomalým krokem po pískové aleji mezi dvěma řadami rozkvetlých tamaryšků.

„Léto bude nemilosrdné," poznamenala Tuja. „Naštěstí sis vybral dobrého ministra zemědělství. Hráze budou zpevněny a zavlažovací nádrže rozšířeny. Vody by mělo být dost a úroda dobrá."

„Moje vláda mohla být dlouhá a šťastná."

„A proč by nebyla? Bohové jsou ti nakloněni a sama příroda ti nabízí všechny své dary."

„Válka je už nevyhnutelná."

„Já vím, synu. Tvoje rozhodnutí je správné."

„Potřeboval jsem, abys mi ho potvrdila."

„Ne, Ramsesi. Protože Nefertari s tebou sdílí tvé myšlenky, je královský pár schopen jednat i beze mne."

„Můj otec kdysi odmítl bojovat s Chetity."

„Zdálo se, že Chetité se vzdali úmyslu bojovat s Egyptem. Kdyby příměří porušili, Setchi by okamžitě přešel do útoku."

„Naši vojáci nejsou připraveni."

„Mají strach, že?"

„Kdo by jim to měl za zlé?"

„Ty."

„Veteráni šíří o Chetitech hrůzyplné bajky."

„Jsou takové, že by mohly vyděsit faraóna?"

„Je na čase rozehnat přeludy…"

„Budou rozehnány jenom na bitevním poli, když Obě země zachrání odvaha."

* * *

Meba, bývalý ministr zahraničních věcí, Ramsese nenáviděl. Byl přesvědčen, že ho král bezdůvodně zbavil místa, a čekal jenom na první příležitost, aby se mu za to pomstil.

Stejně jako několik dalších dvořanů sázel na faraónovu porážku. Po čtyřech úspěšných letech Ramses konečně podlehne.

Bohatý světák Meba s bojovnou tváří probíral v kruhu asi deseti hodnostářů několik malicherných drbů z vysoké per-ramseské společnosti. Jídlo bylo dobré, ženy skvělé. Bylo třeba nějak zabít čas, než na trůn nastoupí Šenar.

Sluha Mebovi něco zašeptal. Diplomat okamžitě vstal.

„Přátelé, král přichází. Poctí nás svojí přítomností."

Mebovy ruce se třásly. Ramses neměl ve zvyku objevovat se na soukromých recepcích.

Přítomní hosté se jako jeden muž zlomili v půli.

„To je příliš velká čest, Veličenstvo! Budete tak laskav a posadíte se?"

„Ne. Přišel jsem vám oznámit, že bude válka."

„Válka…"

„Snad jste uprostřed svých radovánek slyšeli hovořit o tom, že nepřátelé jsou u bran Egypta?"

„To je naše hlavní starost!" ujišťoval Meba.

„Naši vojáci se obávají, že se konflikt stane nevyhnutelným," připojil se nějaký přičinlivý písař. „Vědí, že to bude znamenat pochod po neschůdných cestách v žáru slunce a s plným nákladem. Nebudou se moct po vůli ani napít, protože voda bude na příděl. Nohy jim vypoví službu, ale oni budou muset jít dál, zapomenout na bolavá záda a vlčí hlad. A odpočinek v táboře? Marná naděje. Tam je bude čekat jenom dřina s přípravou k přenocování. Když bude poplach, tak všichni zase na nohy, s očima zalepenýma spánkem. Strava? Hrozná. Nějaká péče? Zanedbatelná. A co říct o nepřátelských šípech a oštěpech, neustálém strachu a smrti?"

„Skvělý literární projev," konstatoval Ramses. „I já znám ten starý text nazpaměť. Dnes už ale nejde o literaturu."

„Naší armádě důvěřujeme, Veličenstvo," prohlásil Meba. „Víme, že zvítězí, ať bude vystavena jakémukoliv strádání."

„Vzrušující slova, ale ta mi nestačí. Znám tvoji odvahu i odvahu všech přítomných šlechticů a jsem hrdý, že jste se okamžitě dobrovolně přihlásili."

„Veličenstvo… Naše armáda z povolání na to postačí!"

„Potřebují schopné muže, kteří by veleli mladým rekrutům. Nemají snad jít šlechtici a bohatí příkladem? Všichni jste zítra ráno očekáváni v ústředních kasárnách."

Tyrkysové město vřelo aktivitou. Proměnilo se na vojenskou základnu, velitelství vozatajstva, shromaždiště pěších regimentů a kotviště válečné flotily, od úsvitu až do soumraku se věnovalo manévrům a cvičení. Ramses přenechal řízení vnitrostátních záležitostí Nefertari, Tuji a Amenimu a trávil celé dny ve zbrojařské manufaktuře a v kasárnách.

Monarchova přítomnost lidi uklidňovala a povzbuzovala. Kontroloval jakost kopí, mečů a štítů, prohlížel nováčky, hovořil s nejvyššími důstojníky i prostými vojáky, jedněm i druhým sliboval žold, který bude odpovídat jejich udatnosti. Žoldnéři byli ujištěni, že získají slušné prémie, pokud přivedou Egypt k vítězství.

Velkou pozornost věnoval král koním. Na jejich dobré fyzické kondici bude z velké části záviset osud bitvy, a proto Ramses denně kontroloval některá stání a přísně trestal každou nedbalost.

Armáda shromážděná v Per-Ramsesu začínala fungovat jako velké tělo ovládané hlavou, na kterou se všichni za všech okolností obraceli. Vidět faraóna tak zblízka, moci s ním občas promluvit, to byly výsady, které všechny vojáky uváděly k vytržení. Takové štěstí by jim záviděli mnozí dvořané. Královo chování dodávalo mužům jakousi zvláštní energii, novou sílu. A přesto Ramses zůstával vzdálený a nedosažitelný. Zůstával faraónem, výlučnou bytostí obdařenou jiným životem.

Když panovník spatřil Ameniho, jak vstupuje do kasáren, byl notně překvapen: jeho věrný sekretář pociťoval vůči podobným místům velký odpor.

„Máš v úmyslu chopit se meče nebo kopí?“

„Do Per-Ramsesu přijel náš básník a chtěl by tě vidět.“

„Ubytoval jsi ho dobře?“

„Jeho dům je stejný jako v Memfidě.“

Homér seděl pod citroníkem, svým oblíbeným stromem, popíjel víno kořeněné anýzem a koriandrem a kouřil šalvějové listy, nacpané do silné šnečí ulity, která mu sloužila jako dýmka. Pozdravil krále mrzutým hlasem.

„Zůstaňte sedět, Homére.“

„Ještě jsem schopen uklonit se pánu Obou zemí.“

Ramses usedl vedle řeckého básníka na skládací stoličku. Hektor, Homérův černobílý kocour, vyskočil panovníkovi na klín a při prvním pohlazení začal příst.

„Chutná vám moje víno, Veličenstvo?“

„Je trochu těžké, ale voní lákavě. Jak se vám daří?“

„Kosti mě bolí, zrak začíná slábnout, ale klima všechny bolesti ulehčuje.“

„Líbí se vám dům?“

„Je skvělý. Kuchař, služka a zahradník sem přišli se mnou. Jsou to dobří lidé a umí o mě pečovat, aniž by mě obtěžovali. Byli zvědavi jako já a chtěli poznat nové hlavní město.“

„Neměl byste v Memfidě větší klid?“

„V Memfidě se nic neděje! O osud světa se hraje tady. Kdo to může vědět líp než básník? Poslechněte si tohle: *Apollón sestoupí z nebes silně rozhněván. Podoben noci postoupí vpřed a své zbraně vrhne. Stříbrný luk rozechvěje strašlivý zvuk a šípy proklá bijce. Nesčetné hranice vzplanou, by spálily mrtvé. Kdo bude moci uniknout nicotě?*“

„To jsou verše z vaší *Iliady*?“

„Tak jest, ale hovoří skutečně jen o minulosti? Toto tyrkysové město, plné zahrad a jezírek, se mění na vojenský tábor!“

„Nemám na vybranou, Homére.“

„Válka je hanbou lidstva, důkazem, že je zvrhlé a zmanipulované neviditelnými silami. Každý verš *Iliady* je zaříkávadlo k vymítání násilí ze srdce lidí, ale moje magie mi občas připadá velice směšná.“

„Přesto byste měl pokračovat ve psaní, a já, já musím vládnout, i když moje království se mění ve vojenský tábor.“

„Bude to vaše první velká válka, že ano? A dokonce to bude velká válka jako taková…“

„Děsí mě stejně jako vás, ale nemám ani čas, ani právo mít strach.“

„Je nevyhnutelná?“

„Ano.“

„Nechť Apollón povzbudí vaši paži, Ramsesi, a smrt je vaším spojencem!“

6

Středně vysoký Raja s živýma hnědýma očima a špičatou bradkou se stal nejbohatším syrským obchodníkem v Egyptě. Usadil se v zemi už dávno a patřilo mu několik obchodů v Thébách, Memfidě a Per-Ramsesu. Prodával masové konzervy první jakosti a luxusní vázy dovážené ze Sýrie a Asie. Jeho bohatá a vybraná klientela neváhala zaplatit za zahraniční mistrovská díla vysoké ceny, jen aby na svých banketech a recepcích mohla oslňovat hosty získanými unikáty.

Zdvořilý a diskrétní Raja se těšil skvělé pověsti. Díky rychlému růstu obchodů už získal deset lodí a tři stovky oslů pře-

pravujících zboží z jednoho města do druhého. Měl četné přátele ve vládě, armádě i na policii a byl jedním z dvorních a šlechtických dodavatelů.

Nikdo laskavého obchodníka nepodezíral, že je špiónem ve službách Chetitů, který dostává jejich kódované vzkazy ukryté v označených vázách a informuje své šéfy oklikou přes jednoho ze svých agentů v jižní Sýrii. Hlavní faraónův nepřítel byl takto podrobně obeznámen s vývojem politické situace v Egyptě, náladami obyvatelstva, hospodářskými i vojenskými možnostmi Obou zemí.

Když se Raja představil správci Šenarova okázalého sídla, zdál se být zaměstnanec Setchiho staršího syna nesvůj.

„Pán má velmi mnoho práce. Nesmím ho vyrušovat."

„Měli jsme dohodnutou schůzku," připomněl Raja.

„Je mi to líto."

„Přesto ho upozorněte, že jsem tady a že bych mu rád ukázal výjimečnou vázu, unikátní výtvor talentovaného řemeslníka."

Správce zaváhal. Znal Šenarovu vášeň a rozhodl se ho tedy informovat, třebaže se pán bude možná zlobit.

Čtvrt hodiny nato viděl Raja odcházet mladou prostovlasou a příliš nalíčenou osůbku s tetováním na obnaženém levém rameni, bezpochyby jedno z oněch okouzlujících cizích děvčátek z nejpřepychovější pivnice v Per-Ramsesu.

„Můj pán vás očekává," pravil správce.

Raja prošel krásnou zahradou, v jejímž středu se ve stínu palem třpytila hladina velkého bazénu.

Šenar odpočíval s unavenou tváří v chládku na lehátku.

„Roztomilé děvče, ale tak vyčerpávající… Trochu piva, Rajo?"

„Rád."

„Spousta dvorních dam myslí jenom na to, jak se za mne provdat, ale tenhle druh šílenství mě neláká. Jakmile se dostanu k moci, bude dost času na to, abych si našel vhodnou manželku. Prozatím střídám potěšení… A ty, Rajo… pořád žádné hnízdečko se samičkou?"

„Chraňte mě, bohové! Obchod mi neponechává téměř žádný volný čas.“

„Schoval jsi pro mě nějaký nádherný objev, jak mi řekl správce.“

Obchodník vytáhl velmi pomalu z plátěného vaku, vycpaného smotky látky, maličkou porfyrovou vázu, jejíž ucho mělo podobu laně. Na jejích bocích byly vyobrazeny lovecké scény.

Šenar ji pohladil a pozorně si prohlédl každý detail. Potom vstal a fascinovaně ji obešel.

„Hotový zázrak… zázrak, který nemá obdoby!“

„A její cena je mírná.“

„Můj správce ti za ni zaplatí.“

Ramsesův starší bratr ztlumil hlas.

„A co mi řekneš o vzkazu mých chetitských přátel?“

„Ach, bohové! Jsou více než jindy rozhodnuti vás podpořit a považují vás za Ramsesova nástupce.“

Aby klamal Ramsese, využíval Šenar jednak Aši, jednak si připravoval svoji budoucnost prostřednictvím Raji, chetitského zvěda. Aša skutečnou Rajovu úlohu neznal a naopak zase Raja nevěděl o Ašovi. Pánem hry byl Šenar, který přemisťoval své pěšce, jak se mu hodilo, a udržoval mezi svými tajnými spojenci nepropustné hranice.

Jedinou neznámou, zato však obrovskou, byli Chetité.

„Jak rozsáhlý útok se připravuje, Rajo?“

„Chetitská komanda provedla smrtící nájezdy ve střední Sýrii, jižní Sýrii, na fénickém pobřeží a v provincii Amurru, aby vyděsila obyvatelstvo. Jejich nejskvělejším kouskem bylo zničení Lvího sídla a Setchiho stély. Rozjitřili představivost do té míry, že vyprovokovali nečekané zvraty starých spojeneckých svazků.“

„To znamená, že Fénicie a Palestina jsou pod chetitskou kontrolou?“

„Víc než to! Povstaly proti Ramsesovi! Jejich knížata se chopila zbraní a obsadila pevnosti, odkud vyhnala egyptské